

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

Кафедра цивільного права

ІТ-ПРАВО ТА КІБЕРБЕЗПЕКА В УМОВАХ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ

**МАТЕРІАЛИ
Всеукраїнського круглого столу**

Одеса,
12 квітня 2025 року

Одеса
Фенікс
2025

УДК 342.95 : 343.32 (477): 351.863
I-52

За загальною редакцією

доктора юридичних наук, професора **Є. Харитонова**,
кандидатки юридичних наук, доцентки **Ю. Кривенко**.

Упорядники-укладачі:

Кривенко Юлія – к.ю.н., доцентка кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія», доцентка;

Лешкова Єлизавета – лаборантка кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія».

ІТ-право та кібербезпека в умовах гібридної війни :
I-52 матеріали Всеукр. круглого столу (м. Одеса, 12 квіт. 2025 р.) / за заг. ред.: Є. О. Харитонова, Ю. Кривенко ; кафедра цив. права НУ «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2025. – 138 с. – Режим доступу:

ISBN 978-617-8430-57-3

Збірник містить матеріали доповідей з теоретичних, історичних і методологічних проблем ІТ-права та кібербезпеки, які були оприлюднені на Всеукраїнському круглому столі «ІТ-право та кібербезпека в умовах гібридної війни» 12 квітня 2025 у Національному університеті «Одеська юридична академія».

Збірник спрямований на ознайомлення громадськості з дослідженнями науковців у сфері ІТ-права та кібербезпеки і може бути корисний як у навчальному процесі, так і в практичній діяльності.

УДК 342.95 : 343.32 (477): 351.863

*Матеріали видано в авторській редакції.
Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть
учасники конференції, їхні наукові керівники, рецензенти,
які рекомендували ці матеріали до друку.*

ISBN 978-617-8430-57-3

© Колектив авторів, 2025

© НУ «Одеська юридична академія»,
2025

документальне підтвердження наявності та власності цифрових активів. Врахування специфіки цифрових активів, як особливого виду майна, є ключовим моментом у забезпеченні справедливого та ефективного спадкоємства для власників таких активів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Аліна С.С. Спадкування ІТ-об'єктів за сучасним цивільним законодавством: дис. ... д-ра філософії: 081 –Право / Національний університет «Одеська юридична академія», Одеса, 2020. 204 с.
2. Дмитрик О.О. Віртуальні активи і цифрові активи: до питання про співвідношення понять. Право та інноваційне суспільство. № 2 (17). 2021. С. 248-254. URL: <https://apir.org.ua/index.php/lais/article/view/403/353>
3. Загоруй Л. М., Загоруй І. С. Цифрова спадщина: проблеми формування і перспективи. Актуальні проблеми права: теорія і практика. 2024. №1 (47). С. 71–82.
4. Калітенко О. Саморегулювання в сфері цифрового спадкування: окремі аспекти. Юридичний вісник. 2023. 4. С. 38–43.

Костенко Олександр Сергійович,

*студент 2-го курсу факультету цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»
Науковий керівник: к.ю.н., доц., доц. кафедри цивільного права
Завальнюк С.В.*

АВТОРСЬКІ ПРАВА НА ОБ'ЄКТИ, СТВОРЕНІ ШТУЧНИМ ІНТЕЛЕКТОМ: ПРАВОВІ АСПЕКТИ РЕГУЛЮВАННЯ

З моменту популяризації технологій штучного інтелекту (надалі – ШІ) у повсякденному житті дедалі частіше виникають дискусії щодо правового статусу контенту, створеного алгоритмами, а також питання відповідальності та правомірності використання таких творів. Новації, що несе ШІ під час створення зображень, творів, програмного забезпечення ставлять під сумнів традиційні концепції авторського права та права інтелектуальної власності.

Звертаючись до чинного законодавства, авторами вважаються фізичні особи, які власною творчою працею створили твір [4]. У випадку об'єктів авторського права, згенерованих за допомогою ШІ, відсутній традиційний автор, що ставить під сумнів правомірність їх охорони авторським правом. Варто погодитись з думкою Васи-

ля Крата, що застосування ст. 33 Закону України «Про авторське право і суміжні права» має враховувати положення Цивільного кодексу України [2]. Автором було зазначено, що об'єкти, згенеровані комп'ютерною програмою, не відповідають традиційним принципам авторського права через відсутність фізичного автора. Відповідно законодавець вводить правовий режим прав особливого роду (*suī generis*), який визначає його як «квазіавторське право». Тобто правовий режим прав особливого роду на неоригінальні об'єкти, згенеровані комп'ютерною програмою, є тільки схожим на авторське право, але не є ним за своєю сутністю.

У зв'язку з цим виникає питання про правовий статус об'єктів, створених штучним інтелектом. Якщо розглядати ШІ як інструмент у творчій діяльності людини, то постає питання про те, чи може така особа в повній мірі вважатися автором відповідного твору. Наразі на міжнародному правовому полі не має спільного підходу до вирішення цього питання, проте варто виокремити підходи США та ЄС.

Так, у США діє практика ототожнення авторства з людиною, що підтверджується Керівними принципами Бюро авторського права США. Згідно з цими принципами, Бюро реєструватиме оригінальні твори лише за умови, що їхнім автором є людина. Підґрунтям до вироблення цієї позиції пов'язується з судовим рішенням у справі «Naruto v. Slater», яке детально було розглянуто у межах дослідження К. Міліциної [3, с. 344]. У цій судовій справі організація PETA підтримала мавпу, виступаючи як представник недієздатної особи (так званий *next friend*). Суд дійшов висновку, що авторство може належати лише людині, а тварини не мають авторських прав відповідно до законодавства США. Ба більше, суд постановив, що тварини не можуть виступати в суді, отже, PETA не має права діяти від їхнього імені [7]. Ці висновки вважаються впливовими, оскільки вони стосуються не лише авторських прав тварин, але й підходу США до творів, створених штучним інтелектом або за його участі. Відповідно до Керівних принципів Бюро авторського права США, реєстрація творів, створених виключно

машиною чи внаслідок механічного процесу без творчого внеску людини, неможлива. Хоча ці принципи не є нормативно-правовим актом, на практиці вони визначають підхід Бюро до питань охороноздатності творів і використовуються судами як аргумент у відповідних справах [5].

Звертаючись до базису законодавства Європейського Союзу, варто виокремити підходи, що закріплені у наступних нормативно – правових актах: Директива Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2019/790 від 17 квітня 2019 року та Акт про штучний інтелект. Директива Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2019/790 чітко вказує, що правова охорона авторських прав надається лише для творів, створених людьми. Твори, які були створені штучним інтелектом без значного втручання людини, не можуть розраховувати на правовий захист. Проте, цей нормативно – правовий акт також визнає важливість технологій у творчому процесі, зокрема в контексті автоматизованого аналізу тексту та даних (text and data mining), що дозволяє використовувати авторські матеріали для навчання штучного інтелекту за певних умов [1]. Акт про штучний інтелект (англійською – EU AI Act) – це перший у світі комплексний нормативний документ, який встановлює чіткі вимоги до прозорості та відповідальності розробників систем штучного інтелекту. Він закріплює, що штучний інтелект не може претендувати на авторські права, а матеріали, створені за його допомогою, повинні бути чітко позначені як такі, що мають штучне походження. Це допомагає знайти баланс між захистом прав людини, стимулюванням інновацій та розвитком цифрового ринку. Таким чином прийняття та впровадження Акта про ШІ, зокрема Україною, є надзвичайно важливим для розвитку правового регулювання штучного інтелекту, особливо в сфері авторського права [6].

Підсумовуючи результати вищесказаного, законодавство України у сфері авторського права потребує модернізації для врахування викликів, пов'язаних із застосуванням штучного інтелекту. Серед важливих напрямків змін варто виділити запровадження особливого правового режиму для об'єктів, створених штучним

інтелектом, чітке визначення статусу таких творів, а також розмежування контенту, створеного виключно алгоритмами, і продуктів, які були створені в співпраці з людьми. Важливо також запровадити механізми прозорості та відповідальності для розробників, включаючи маркування контенту, а також забезпечити дотримання етичних принципів у використанні ШІ. До того ж гармонізація національного законодавства з міжнародними стандартами допоможе захистити права творців, стимулювати інновації та інтегрувати Україну в глобальне цифрове середовище.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Директива Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2019/790 від 17 квітня 2019 року про авторське право і суміжні права на Єдиному цифровому ринку та про внесення змін до директив 96/9/ЄС та 2001/29/ЄС. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_022-19#Text
2. Крат В. Чи буде штучний інтелект керувати «авторським» світом: міркування судді щодо природи правового регулювання ШІ. ВЕРХОВНИЙ СУД. URL: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/news/1600363/>
3. Міліцина К. Об'єкти, створені з використанням штучного інтелекту та безпосередньо штучний інтелект, і авторське право США. Підприємництво, господарство і право. 2019. Т. 5. С. 343–346. URL: <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2019.5.64>
4. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 01.12.2022 № 2811-IX: станом на 15 листоп. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text>
5. Compendium of U. S. Copyright Office Practices. Third Edition. United States Copyright Office. 2017. Chapter 300, P. 4. URL: <https://www.copyright.gov/comp3/docs/compendium.pdf>
6. EU Artificial Intelligence Act. EU Artificial Intelligence Act. URL: <https://artificialintelligenceact.eu/ai-act-explorer/>
7. Naruto v. Slater, No. 16–15469 (9th Cir. 2018). United States Court of Appeals for the Ninth Circuit. 2018. URL: <http://cdn.ca9.uscourts.gov/datastore/opinions/2018/04/23/16-15469.pdf>

Резніченко Семен Васильович НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПЕРЕВЕЗЕНЬ ПАСАЖИРІВ АВТОБУСАМИ	67
Святошнюк Арина Леонідівна ЗМІСТ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИН У МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ	73
Спасова Катерина Іванівна ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЦИФРОВОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ	75
Токарева Віра Олександрівна ДО ПИТАННЯ ВИКОРИСТАННЯ АВТОНОМНИХ СИСТЕМ У ЗБРОЙНОМУ КОНФЛІКТІ	78
Вовчок Руслан Володимирович ІНФОРМАТИЗАЦІЯ ТА ЦИФРОВІЗАЦІЯ СУСПІЛЬСТВА В ЕПОХУ СТІМКОГО РОЗВИТКУ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ	81
Кірсанов Олексій Володимирович ВЕРИФІКАЦІЯ БАНКІВСЬКИХ КАРТ КЛІЄНТА	85
Коштура Богдан Вячеславович ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК УЧАСНИК ЕЛЕКТРОННИХ ПРАВОЧИНІВ	87
Романовський Денис Сергійович ІТ ПРАВА ТА КІБЕРБЕЗПЕКА ЛЮДЕЙ ПОХИЛОГО ВІКУ В УМОВАХ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ	91
Рябченко Вікторія Олександрівна ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ НЕПОВНОЛІТНІХ ВІД ВЕРБУВАННЯ ФСБ У СОЦМЕРЕЖІ «ТЕЛЕГРАМ»	95
Балик Даша Вікторівна ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВА ВЛАСНОСТІ НА ЦИФРОВІ РЕЧІ	99
Білошкурський Микола Миколайович ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ІГРОВОЇ ОНЛАЙН-РЕЧІ НА ПРИКЛАДІ СЕРВІСУ STEAM	104
Забудько Анастасія Сергіївна ОСОБЛИВОСТІ СПАДКУВАННЯ ЦИФРОВИХ АКТИВІВ	111
Костенко Олександр Сергійович АВТОРСЬКІ ПРАВА НА ОБ'ЄКТИ, СТВОРЕНІ ШТУЧНИМ ІНТЕЛЕКТОМ: ПРАВОВІ АСПЕКТИ РЕГУЛЮВАННЯ	115
Мурашева Катерина Василівна ПЕРСОНАЛЬНІ ДАНІ ТА ЇХ ЗАХИСТ: ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ В УМОВАХ КІБЕРЗАГРОЗ	119
Рогожа Валерія Василівна РОЛЬ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В КІБЕРБЕЗПЕЦІ: ЗАХИСТ ЧИ ЗАГРОЗА?	124
Фасій Анастасія Володимирівна ДО ПИТАННЯ ПРО ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ РЕКЛАМИ В СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ	128
ВИСНОВКИ	132